

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Izvozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Naš napredek.

Morebiti niste pozorno prečitali našega članka »Leta 1851.« Bilo bi škoda, ako bi ga pregledali površno. V njem je toliko kričeče poudarjenega.

Pravijo, da ni dobro gledati nazaj, le naprej, naprej. In mi vedno govorimo o napredku, o našem napredku, o slovenskem napredku... Le včasih spustimo jeremijade o tužnem Korošanu, o bedni Istri itd. Pri tem pa pravzaprav ne vemo, koliko smo na slabšem in kam navedujemo. Klanje v naši domovini, ko »Slovenec že mori Slovence brata« — puhri s hrupom celo ozračje, da niti ne vidimo porazov, ki se goče od dne do dne, od leta do leta... Zato je pač tudi mogoče, da se ljudje tako daleč spozabijo, da gredo denuncirati Slovenca zaradi narodnih izgredov, ker polni celo njih življenje le sovraštvo, strankarska strast, želja po maščevanju, manjka pa one velike ljubezni, one mogočne sile, slovenske narodne zavesti, ki bi morala zmagovali v vsakem slučaju nad nizkim, osebnim sovraštvom ter voditi po potih skupnega narodnega napredka.

Ako berete te vesti, nehoti pomislite, kako daleč smo danes od onih časov. Nemški deželni glavarji so leta 1851. se tako zavedali svojih dolžnosti do naroda, ki je prebival v deželi, da so bili naročeni na slovenski časopis, v katerem je bilo vse polno člankov o slovanstvu.

Danes bi bilo kaj takega gotovo velika zapreka za nadaljnjo avanziranje, da mogoče bi to vedlo celo do težkih posledic. Leta 1851. je postal šolski vodja Rudmaš, ki je poslal iz Trsta list »Slovenski Jadran« na Koroško — koroški šolski svetovalec — danes mora že koroški slovenski poslanec protestirati v parlamentu proti vsenemškemu in nemško nadutim šolskim berilom, ki je namenjeno za Koroške ljudske šole. Količjak slovensko čuteč človek pa danes na Koroškem sploh nima pravice. Uršulinke so leta 1851. še v Celovcu slovenko učile, danes uče komaj v Ljubljani in mi pošiljamo svoje hčere v gosposvetski internat, da se uče nemško. Leta 1851. so se zapisniki pri koroških sodnih pisarstvih slovensko, sodniška mesta so se razpisavala s pogojem, da mora znati sodnik slovensko, danes mora slovenski advokat gnati stvar do najvišje instance, da dosežejo pravico slovenskemu jeziku pred koroškimi sodiščem. Celo na kolodvorih danes nimaš pravice po slovensko zahtevati — vozni list. Najbolj značilne pa so številke, ki govore o narodnosti učencev v koroških šolah. Kam smo padli od takrat. Ali pa pomislite: V celovski gimnaziji so leta 1851. pisali slovensko nalogo: Kaj je slovenska vzajemnost in kako jo bomo dosegli.

Učenci so nalogo pisali (o groza!) s cirilico. Danes bi bili vsi profesorji takoj prestavljeni, »panslavizem, veleizdaja« bi bila gotova stvar! — Danes je vsaka nedolžna narodna veselica na Koroškem ali na Štajerskem »panslaviistična propaganda, (panslaviistične Bestrebungen) pravi temu graški »Tagblatt«. In mi se umikamo z mislijo, da nimamo tamo na severu kaj iskati, in da je itak vse izgubljeno. Kaka narodna mladost in boječnost!

Vprašamo se nehoti, kako je to, da je bilo tako, in da je sedaj tako? Kje je vzrok! Reklo bi se: to je bilo vse v prvem narodnem navdušenju in vse to je izklopilo, ko je prešlo navdušenje. Da, to je ravno, da je prešlo navdušenje, pa tudi volja, da bi se nadaljevalo delo, ki ga je rodilo navdušenje. Leta 1851. je bilo že tri leta po letu 1848., torej že v dobi reak-

cije. In vendar koliko dobre volje in dela. Kje bi bili, ko bi bilo šlo takoj naprej. Ne bi danes umirali — tam za Karavankami. Reklo bise: Nemci so pritisnili in smo se morali umakniti. Oni pritisk ni bil tako hud, da bi ga ne bili zmagali — ako bi ne bila takrat na Kranjskem narodna mladost — ki se ni zmenila za one, ki so se robili na meji. Kolikokrat je Janežič zastoj prosil pomoči. Takrat je bilo navdušenje, denarja ni bilo, danes je denar, a ni navdušenja. Leta 1851. smo imeli slovenski uradni list »Ljubljanski časnik«, ki je bil namenjen tudi za slovenski del Koroške — danes imamo samo nemški uradni list tudi na Kranjskem.

Primerjajte torej ta napredek. Ne rečemo, da je splošno napredovala naša narodna kultura — zaznamki iz leta 1851. pa kažejo, da smo izgubili mnogo pozicij — in ne moremo reči, da jih znova dobivamo. Zdi se nam, da jih zgublamo naprej. M.

Vinogradniki!

Poskušnje, ki jih je lansko leto delal sloveči učenjak profesor dr. Müller-Thurgau, ravnatelj kmetijskega poskušališča v Wädenswilu v Švici, so nedvomno dokazale, da napada bolezen, ki jo imenujemo peronospora (strupeno roso ali palež), trtne liste od spodnje strani.

Iz tega sledi, da moramo pri škropljenju trt z galico gledati zlasti na to, da poškrbimo spodnje strani listov.

To je potrebno posebno takrat, kadar imamo mokro ali megleno poletje.

V takem vremenu ni samo zgornja, ampak tudi spodnja stran trtnih listov mokra in vsak tros (seme peronospore), ki ga zanese veter na spodnjo stran lista izkale, se zarašče v list in ga okuži, če ni spodnja stran lista z galico poškrbljena.

Sedaj si tudi lahko razlagamo, zakaj je l. 1910. škropljenje trt z galico tako malo izdalo, kakor tudi, zakaj napada peronospora trto posebno v mokrih, meglenih poletjih in zakaj je ob suhem vremenu, ko je spodnja stran listov redkokdaj mokra, peronospora tako prizanesljiva.

Prisvojimo si tedaj to novo izkušnjo in jo obrnimo sebi v korist pri borbi proti ljutemu sovražniku vinske trte zlasti letos, ko nam je spomladna pozeba itak že uničila velik del željno pričakovanega pridelka.

Vinogradniki, upoštevajte toraj zlasti sledečih Deset zapovedi za vinogradnike.

1. Škropi zgodaj, prvič najpozneje, ko je trtna mladika zrastle dobro ped na dolgo, drugič deset do dvanajst dni pozneje in tretjič k večjemu tri tedne za drugim škropljenjem. Ako pa je poletje deževno ali megleno, škropi rajše v krajših presledkih, večkrat, torej najmanj štirikrat na leto.

2. Za prvo škropljenje vzemi en kilogram, za naslednja škropljenja en in pol kilograma galice na 100 litrov vode.

Galico stolči na drobno in jo stopi v kolikor mogoče čisti (najbolj deževni ali potčni) vodi.

3. Apno ima edino ta namen, da odzvame galici kisline, ker bi sicer galica listje opalila. Zato vzemi apna samo toliko, kolikor je nujno potreba.

Ugašenega apna se vzame navadno za polovico več, k večjemu pa še enkrat toliko kakor galice.

Ako nimaš apna, vzemi mesto njega sodo, ki jo dobiš v vsaki trgovini.

Na en kilogram galice zadostuje petdeset kilograma sode.

4. Galico raztopi posebej in apno (ali sodo) zopet posebej ter zlij oboje šele neposredno pred škropljenjem skupaj (apno v galico).

Predno škropiš, premešaj zmes dobro z lesenim orodjem (s kolom ali z grebenco) in preskusi s koščkom rdečega (lakmovega) ali pa belega (fenolftaleinovega) preskusnega papirja ali ni zmes več kislja.

V dobro pripravljeno zmes postane rdeč (lakmov) papir modrikast (plavkast), oziroma bel (fenolftaleinov) papir rdečkast.

5. Napravi samo toliko škropilne zmesi na enkrat, kolikor je moreš v enem dnevu, k večjemu v dveh dnevih porabiti, kajti stara galicna zmes nima nobenega učinka. Galico in apno, vsako za-se raztopljeno in ne pomešano, hraniš lahko dlje časa brez škode.

6. Škropi — če je le mogoče — le v suhem, brezveternem vremenu, ne v rosi in ne v najhujši vročini. Le v sili, škropi tudi v rosi.

Glej, da se galica na trti, še predno pride prvi dež, dobro posuši, če ne, potem škropljenje ponovi, kakor hitro nastane lepo vreme.

7. Škropi zlasti spodnje strani listov.

Ne obliavaj trt z galico, temveč škropi tako fino, kakor da bi na trto megla ali rosa padala. Ako tako trte prepoškrbiš, sobolj varne proti boleznim kakor če jih obliavaš in pleg tega prihraniš še na galici.

Vzemi toraj dobro, močno škropilnico in dobro jo goni, da fino razpršuje. Take škropilnice se dobe lahko potem c. kr. vinarškega nadzorstva.

Za škropljenje spodnjih strani listov se dobijo k škropilnicam posebni nastavki, ki imajo obračevalne obroče.

8. Ne škropi samo listja, ampak glej, da bodo tudi ostali zeleni deli trte, zlasti pa tudi grozdje, vselej dobro poškrbljeno. Ne pozabi škropiti tudi na zeleno cepljenih trt, koj ko dobro odženejo in zrastejo.

9. Ako je le mogoče, poveži mladike vsaj en dan pred vsakratnim škropljenjem. Pri tem oheri vse nepotrebne mladike in zalistnike.

10. Drži vinograd čist od plevela. Čem več zraku in manj vlage pride med trte, tem manj se razvijajo trtne bolezni.

C. kr. vinarški nadzornik:
Bohuslav Skalicky.

Francija in Rusija.

Lanskoletni konflikt med Nemčijo in Francijo v maroškem vprašanju je pokazal, da razmere med posameznimi državami, ki so sicer tudi v medsebojni zvezi, niso tako gotove in zanesljive, da bi se moglo govoriti o popolnem zaupanju te ali one države do druge. V Nemčiji se je avstrijski diplomaciji skrajno zamerilo, da je stal grof Aehrenthal ves čas konflikta popolnoma ob strani in ni zadostno podpiral nemških zahtev. Ravno tako negotovo pa je bilo razmerje med Francijo in Rusijo, ki je stala tudi popolnoma pasivno ob strani. Pa razmerje med tema dvema državama tudi že poprej ni bilo kaj posebno odkritosrčno. Potsdamski rusko-nemški dogovor je bil skrajno neprijeten Franciji, ki je ruski vladi dostikrat očitala to zvezo.

Toda mednarodni položaj sedanjega časa zahteva čim tesnejšo zvezo posameznih držav, posebno kar se tiče Francije in Rusije. Francoska javnost sedaj naravnost konstatira, da je zakrivil to hladno razmerje obeh držav fran-

Galerija naših mož.

ANTON VEROŠEK, Igralec.

coski poslanik v Peterburgu, ki ni bil na svojem mestu. Poslanik Louis ni znal preprečiti rusko-nemškega dogovora, dasi je dobil o tem iz Pariza točna navodila. Tudi njegovo postopanje v času maroškega konflikta ni odgovarjalo navodilom iz Pariza. Torej se sedaj obrača vsa krivda na francoskega poslanika in kakor smo že poročali je izvoljenskij v Parizu ministrskemu predsedniku Poincaru pojasnil ves položaj in zahteval odpoklic Souisa. Francoska vlada je po najnovejših poročilih že pristala na odpoklic svojega peterburškega poslanika, ki ga zamenja z nekdanjim predsednikom francoske zbornice Deschanelom.

Ta izprememba v francoski diplomaciji pomenja zopetno popolno zbližanje obeh držav, ker Francija pusti pasti moža, ki ji v težkih trenutkih ni znal pridobiti odločnega zavezništva v Peterburgu. Na ta način e zopet zagotovi tripelententa kotprotiutež trozvezi, kar daje kolikor toliko jamstva za mir v Evropi.

DNEVNI PREGLED.

Češki in slovanski socialni demokratje. Za strankin zbor slovenskih socialnih demokratov je priglasi tudi samostalni predlog, da naj slovenska socialna demokracija izreče svojo nezaupnico češki. češ da je ta zapustila tla razredno bojne enotnosti, zato naj se izključi iz socialne demokracije. To ogorčenje slovenskih socialnih demokratov je prav čudno, ker v resnici češka socialna demokracija ni zapustila razredno bojne enotnosti, katero še vedno priznava, ker sicer bi je ničesar ne ločilo od narodnih socialcev, pač pa so češki socialni demokratje enkrat za vselej storili konec nemški komandi in terorizmu v stranki, ter dvignili narodnostno načelo kot strankino načelo! To je edini vzrok, da je prišlo do razpora med socialno demokracijo, Nemci niso hoteli prepustiti Čehom v narodnostnem vprašanju pro-

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvoboditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravski.

Nastala je za trenutek tišina.

Softa je pričel svečano:

»Pravoverni! Svoje dni, za časa vlade naših velikih sultanov, se je svet tresel pred imenom Osmana. Vzhod in zapad se mu je uklanjal, zamorci so mu pošiljali svoje darove, kralji in kraljice so se mu uklanjali in poljubovali prah pred prestolom kalifovim. Velik je bil ob tem času Allah in njegov sveti prerok Mohamed. Zdi se mi, da smo se hudo pregrešili pred Bogom, napajali smo se in doprinali grehe naslade, spoprijateljili se z brezbožniki ter sprejeli njihove zakone. Toda evo, Bog je dopustil, da smo postali posmeha onim, katerim smo se posmehovali, poteptani od onih, katere smo teptali... O, Allah, Allah! Pošlji nam ognjeni meč angela Azraela, da vzhod, zahod oblijemo s krvjo tvojih sovražnikov, da s krvjo pobarvamo morja in proslavimo nebesa!... Torej evo, vam pravim, pravoverni! nabrusite si nože ter pripravite si svoje orožje z molitvijo in bodite pripravljene, zakaj ura je udarila, da umijemo svojo sramoto s krvjo gjavrov pred enim in velikim Bogom Izlama!...«

V takem duhu in na takšen način je govornik pričel svojo pridigo... Govoril je dolgo ob napeti pozornosti in ognjenih pogledih na stotine broječih poslušalcev.

»Evo, kaj se godi!« je rekel Ognjanov, ne dočakavši konca in stopivši na ulico; torej govorica o teli pridigah je bila resnična. Mi smo proglasili vstajo zoper turško vladu, njih apostoli pa napovedujejo ugonobljenje bolgarskega naroda! Bode torej grozna borba, borba z narodom, o tem ni več kakega dvoma... Bolgarska zemlja je pretesna za oba naroda... Nu, pa bodi!... Vrnitve ni...! Kocka je padla! Vendar Bog! Bog! kaj neki počenja naša sveta zaželjena vstaja! Varuj in reši Bolgarsko!...

In znovič se je jel sprehajati po trgu. Po božnost se je končala in verniki so prihajali na trg; tu so tvorili male skupine, ki so se živo pomenkovale pod vtisom pridige. Ognjanov se je približal k eni in poslušal razgovor. Razumel je, o čem so govorili, Klisurska vstaja je iz početka napolnila s strahom turške prebivalce v vaseh po okolici, ker so si domišljevali, da je ruska vojska prihrumela v Klisuro... Pod osupljivim vtisom tega strahu so hoteli pobrati svoje rodbine in se rešiti z begom. Kmalu pa so poizvedeli od Turkov, katerim se je posrečilo srečno zbežati iz Klisure, kakor tudi iz nepreviđenosti samih vstašev, da imajo opraviti zgolj z rajo, večinoma s suknjarji in nekaterimi učitelji in to jim je vrnilo poprejšnjo drznost in samozavest. Sklenili so niti počakati vojne pomoči, marveč sami v Klisuri napraviti red. Ognjanov je še razumel, da so Rahmanlarci poslali več svojih ljudi na poizvedbo in da je sedaj razstava in moči vseh prednjih straž že približno znana Turkom. Drugi dan so pričakovali Tosun-beja iz K. z novimi močmi bašibozukov ter potem hoteli brez odloga planiti na nesrečno mesto.

Ta odkritja so zelo mučila Ognjanova. Sedaj je še jasnejše videl potrebo: ne odlašati z vstajo tudi po drugih bolgarskih mestih. Treba

je bilo Tosun-beja prehiteti.

Krenil je proti vzhodu.

Brez vsake ovire je korakal skozi vas Tekio. Na zapadnem koncu je stala straža, v znamenje, da od vzhoda ne grozi nevarnost... Tudi tu je zazpal močno gibanje. Tudi tu so pričakovali Tosun-beja, da se pridružijo k njegovi četi.

V Belo Cerkev! V Belo Cerkev! Le čim poprej!... Tosun-bej mora poprej naleteti na železne prsi Bele Cerkve... A ko se zgodi, o, to se zgodi, ako ga le prestrijemo... Z enim urednikom samim proglasim vstajo in čez pol ure bom imel pet sto mož pod zastavo. Ona izbruhne bodisi v obliki vstaje, bodisi v obliki požarja... Naprej! Naprej! Bog, daj mi krila! In Ognjanov je letel proti Beli Cerkvi. Čutil je, da po dve-, triurni hoji zagleda od daleč bele dimnike mesta ter piramide, slične pročelju cerkve. In srce mu je vtrpalo od znorele radosti...

Ne daleč za vasjo, ki mu je ostala za hrbtom, se je cesta zavila v senčnato dolino, ki je prerezovala dolino. Ko se je znašel v dolini, začul je temne glasove bobnov in »zuren«. Brezdvomno se je v nekateri turški vasi vršila svatba kar pa se je godilo v kaj neprilicnem času. Kmalu pa je vse utihnilo in on je tudi na to pozabil. Ko je stopil na nasprotni breg doline, so se bobni in zurne oglasile znovi in sedaj že povsem blizu pred njim. Začuden vsled tega, je skočil na grič in tu se je predstavil njegovim očem prizor, pred katerim je malone okamenel.

Ravnina pred njim je bila vsa črna od Turkov, korakajočih v spremstvu te barbar-

* Zurna, turško godbeno orodje, podobno klarinetu.

ske godbe. Ta tropa je šla brez reda, zmešano in truščno. Na solcu so se svetile puške, kose, sekire, buzdovani, ki so nad glavami in turban bašibozukov štrleli kvišku. Večina izmed teh je imela na sebi same srajce, a to radi velike poldanske vročine. Ta val je izpraznil vse turške vase, v katere se je privajal. Nikaka disciplina ni vzdrževala v redu te razbrzdane trope, toda združeval jih je eden divji cilj, gnal jih naprej in navduševal: kri in plen. Kri prelivati, za to so imeli puške in kose; plen odvažati, za to se je vlekle za njimi cela vrsta voz. Ta fatalizma pijana tropa je pri glasovih bobna in »zuren« drla naprej, se približevala polagoma, toda neodvrtačljivo, slično roju kobilic.

Samo eden jezdec v beli »čalmik«, visok, shujšan, črn, je šel na čelu; poveljnik.

Mahnil je z roko ciganom, češ, naj prenehajo.

»Hej, muzulman, pojdi sem!« je zakričal na Ognjanova.

Ognjanov, nizko se priklanjajoč, se je približal.

»Od kod prideš?«

»Iz Tekije.«

»Kaj je tam novega?«

»Nič posebnega... Vse je v redu, hvala Bogu.«

»Kaj je slišati, koliko je teh v Klisuri?«

»Pravijo, da jih je mnogo. Allah naj čuva cesarstvo.«

»Kakšni ljudje so?«

»Baje Moskvicjanje...«

»Ali mi molčiš, ogaynež! Samo garjeva raja je tam...«

»Odpusti, bej efendi.«

»A ti, kam greš?«

»V K.«

»Hajde, vrni se z nami!«

Po novih postavah bi se imeli Slovenci pri sodnih po slovensko izpraševati in zaslišavati, ter to, kar govore, bi se bilo imelo tudi po slovensko, v zapisnik zapisavati. Že je nekaj tednov minulo, kar je ta ukaz na Koroško in Kranjsko nadsodnijo iz Dunaja prišel — ne vemo, zakaj s to rečjo tako mečkajo. (str. 144.)

Iz Bilberka slišimo in za gotovo zvemo, da tamošnji gospod okrajni sodnik že dolgo s Slovenci vse lepo slovensko ravna in tudi zapisnike ž njimi skoz in skoz po slovensko vpisuje. (Sodnik se je pisal Kaiser, zapisovavec Mihev).

Presvitli cesar so zaukazali, da morajo se vsi oficirji jezik svojih vojakov u enem letu naučiti; ojstro se bode na to gledalo.

Skoraj nimogoče verjeti, kar slišimo v Rožce (Rosek) se je začelo vsako tretjo nedeljo nemško pridgovati. (V naslednji številki se to popravlja) Kersiskem gradu je župnik začel slovensko evangelij čitati, pa so se Nemci pritožili.

Latinski dijaki v Celju, Celovcu in v Ljubljani imajo svoje liste »Slavija« imenovane. Poleg tega izdajajo v Alojzijevešči Slovensko »Damičico«. Le škoda da tudi od učenca v Gorici, Gradcu, Marburgu in Terstu kaj tacega naznani ne moremo. (str. 161.)

Knjige »Česke Matice« se dobe pri Leonu v Celovcu.

Ministrstvo je zaukazalo, da se morajo vladni oglasi za Slovence priobčevati v »Ljubljanski Cashniku«. Ta postava velja tudi za Koroško.

Str. 174. se jezi, da razmere tudi po uradih na Kranjskem niso boljše, ko na Koroškem.

Dobro še vemo, da je gosp. dr. Ivan Klee-mann najprej v Celovcu očitno rekel, da slovenski jezik mora za vse rodjene Slovence postati oblatni predmet. Kar se je tudi — res zgodilo.

Št. Jakob, Dob, Limarja ves so si napravile slovenske napise povsod zverhaj po slovensko, in podaj po nemško — in vse prav lepo in pravilno po novem pravopisu napisano.

U Therezijanskem semenišču na Dunaju se najde več Slovenskih dijakov iz Kranjskega, zvestih sinov matere Slave. Kakor se sliši bodo na ministrstvo prošnjo vložili, da bi jim tudi menih slovenskega jezika in slovstva postavilo.

Bili so časi, u katerih marsikdo še vedel ni, da Slavjani v Avstriji žive in stanujejo. Da je pa polovica prebivalstva t. j. 18 milijonov slavjanskega roda, od tega se je malo komu sanjalo ... (str. 291.)

Avstrijski cesar je poslal angleški kraljici vdar veliko skrinjo iz dobrega lesa. Okoli ces. orla so videti vse narodne noše vsih avstrijskih narodov in narodni napevi s pesmimi v narodnem jeziku in z nemškim prekladom (prevodom).

Dne 30. marca 1851 je bila »perva slovenska Beseda v Gradcu«, ki so se je udeležili visoki dostojanstveniki. Kakih 40 mladeničev je bilo: Bratje Slovenci smo, svobodo Ljubim ... Pele so se Riharjeve in Potočnikove, Maškove tudi že ipavčeve pesmi. Bila je slovanska navdušenost. 15. junija je bila druga beseda, na kateri so bili Slovenci, Čehi, Poljaki in Hrvati. Ipavcu se obeta velika bodočnost.

»Kakor se sliši misli visoko ministrstvo uka po celem cesarstvu zaukazati, da naj se v prihodnjic na verskem gimnaziju, kjer dva jezika v kronovini veljata, za vse učence, bodisi ktere koli narodnosti oba deželna jezika kot zapovedan predmet učeta.

Ni dolgo, kar smo na nekega potovalca nalezeli. Rekel je, da ravno iz Istrije pride. ... I začne praviti: Prebivalci v Istriji so večidel Slavjani terdi Slavjani, le samo po mestih slišiš taljansčino, i malo je nemščino. Šol, katerih je narodu treba, ko ribi vode, najdeš le čisto malo ... Slavjanskega jezika večidel u slavjenskih šolah ne slišiš ... (Še slabše je v uradih). Od kakega slavjanskega oznanila, poklica) ukaza itd. ni duha ne sluha. (Srce nas je bolelo, to slišati). Na Goriškem je zaradi slovenščine že nekaj boljše, pa še mnogo bolj na Kranjskem. Tam sem že marsikaj domorodnega zapazil. Postojnska šola prav lepo napreduje. (Novice so z dopisom iz Istrie 22. roznika potrdile, da je v Istri res slabo, kar se tiče nar. pravic).

V Pilznu na Češkem je bila očitna sodba. Zatoženec je bil Čeh, njegov zagovornik doktor Pankrac. Zagovornik je bil prednesel svoj govor češko — gospod državni pravdnik začne govoriti nemško. Gospod zagovornik doktor Pankrac vstane in nagovori gosp. predsednika sodbe takole: »Prosim gosp. predsednik, da bi gosp. državni pravdnik govoril v jeziku materinskem, zakaj zatoženec je Čeh.« — Slišali smo nekaj takega pripovedati od gosp. dr. Kavčiča v Ljubljani, Ali to smo že pozabili, kako se je nam to pravilo: ali je dr. Kavčič že tako storil ali pa, da misli prihodnjic tako storiti. Živio!

Pražskim Novinam se iz Gradca tole piše: Skoraj bode u Terstu se napravila slovanska beseda; k temu cilu so se že od pevkega zbora u Gradcu pesmi u Terst poslale. To sicer za Terst ni nič kaj tako čudnega, ker tam mnogo Slavjanov ne samo prebiva, temoč tudi svoje hiše ima — vendar to dokazuje, kako se ljubzen k narodskim zadevam pomalo povsod unema tudi tam, kjer morebiti o njej pred sledi ni bilo ...

Smešnica:

Kodraste lase, klobuček na stran, Suknico kratko in hlače do pet Perslik od spredaj široko razpet, tako šemari se — Pseudo-Slavjan.

Ljudstva so se zbudile in terjajo, da vsak jezik velja, ker je jezik le pomoček, da se med sabo razumemo. Tudi čist Slovenec zna ti družbi prav koristen ud biti.

Naj novejše vesti, telefonska poročila.

POLITIŠKI POLOŽAJ.

Dunaj, 20. maja. V parlamentarnih krogih se sodi o politiški situaciji jako pesimistično. Prevladuje splošno mnenje, da se približuje velika kriza, ki bo najboljšeje. Vzroka kritične situacije v sedanjem državnem zboru je v prvi vrsti iskati v negotovi usodi finančnih predlog in brambne predloge. Bližnjo krizo nedvemo pospeši obupna situacija na Ogrskem ter disorijentacija v avstrijski vladi, ki je nastala po boleznih ministrskega predsednika grofa Stiirkgha. V parlamentarnih krogih se zatrjuje, da želi večina parlamentarnih strank, da davčne predloge ne bodo sedaj definitivno rešene. Letos naj se dovoli vladi nekaj provizorij, ki naj vsebuje zvišanje osebnih dohodnine, odkazanje cele vsote davka na žganje deželam in resignacijo na pravico vpogleda v knjige. Finačna uprava pa se drži svojega dosedanjega programa, pač pa bi utegnula začeti z novimi pogajanjmi, če bi prelozile parlamentarne stranke konkretne predloge. Politiki presojajo taka pogajanja zelo skeptično in dvomijo, če bo mogoče davčne predloge sploh v tej sesiji rešiti. Finančni minister Zaleski je že zadnjič povdarjal, da je rešitev finančnih predlog neudolžljiva, to pa že radi tega, ker je brez rešitve finančnih predlog nemogoče tudi vsaka rešitev brambne reforme, pa tudi provizorija, ki bi temeljil na dveletni vojaški službi. Vsako upanje, da bi bilo mogoče rešiti celotno brambno reformo je izginilo. Vlada je sondirala brez odgovornosti pri vseh strankah glede provizorija. Dovolitev zvišane nega rekrutnega kontingenta bi bilo mogoče le, če bi bile dane ob enem garancije glede udobnosti dveletnega službovanja za moštvo, kakor jih vsebuje brambni zakon. Vprašanje pa je, ako bo vlada dovolila toliko koncesijo, ako vidi, da je parlament tako nasproten celotni predlogi. V splošnem je položaj kritičen do skrajnosti in na izgledu je obsežna kriza v vladi, kakor tudi v parlamentu.

ALBANSKA VSTAJA.

Skopje, 20. maja. Vedno nove čete se pridružujejo albanskim ustašem, tako da njih število sedaj že presega 15.000 mož. Pod poveljstvom bivšega albanskega poslanca v turški zbornici Basri beja operira nad 3000 ustašev proti Dibri, pod poveljstvom Huzejin beja stoji pred Prištino 400 Albancev, a nad 5000 mož je v orožju v okrožju Peči in Djakovar. Ustaši labskega okrožja operirajo z največjo naglico proti Kačaniku, da bi se združili s pristinskimi ter skupno zasedli glasoviti kačanicki klanec, da pretrgajo vsako zvezo severno od Skoplja. V okrožjih Plave in Gusinje se vrše redno spopadi. Promet z okrožji Dibra, Malezija, Prizren, Peči in Djakovar je pretrgan.

Skopje, 20. maja. Po hudem boju so Albanci zasedli Peči, pregnali turško posadko in urade.

Skopje, 20. maja. Poveljniki albanskih ustašev in albanski notabelni so imeli dolgotrajno posvetovanje, na katerem so sklenili predložiti turški vladi ultimatum. V njem zahtevajo Albanci sledeče: Imenovanje Albanca

guvernerjem za albanske vilajete, albanski rekruti služijo edinole v Albaniji, ali pa evropskih vilajetih, albanske čete se naj takoj odpokličejo iz Jemena, uporaba davkov za izključno albanske potrebe, povrnitev konfisciranega orožja, zgradbe porušeni šol. Ako turška vlada ne ugodí vsem tem zahtevam v najkrajšem roku, začno albanski ustaši z odločilno akcijo.

NOVI MIROVNI PREDLOGI.

Berlin, 20. maja. V diplomatičnih krogih se pečajo sedaj veliko s predlogom nemškega poslanika v Carigradu, pl. Wangenheima, ki priporoča Turčiji, da naj odstopi Tripolis šejku Senusov. Šejku naj se pa da ob enem garancija, da nato s priklopitvijo Tripolisa k Italiji ne bo prav nič trpelo mohamedansko prebivalstvo zaradi mohamedanske vere. Na ta način bi bila Turčija desinteresovana in bi bilo mogoče doseči sporazum. — V turških krogih pa ne vlada za ta predlog posebno navdušenje, ker ne pomenja nič drugega, kakor vsi dosedanji pomirjevalni predlogi, ki so zahtevali direktni preklic turške suverenosti nad Tripolitaniijo.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pisanim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Išče se hlapec h konjem za razpeljavanje piva. Imeti mora dobra spričevala, ter biti bolj prileten. Nastop 1. junija. Plača po dogovoru. Naslov v »Prvi anončni pisarni«. 357—2

Odda se na deželi trgovina z mešanim blagom na račun proti primerni kavciji. Natančneje v »Prvi anončni pisarni«. 358—2

Spretno šivilje se takoj sprejme. Kje, pove »Prva anončna pisarna«. 348—4

Viktoria Sterniša
Ljubljana, Jurčičev trg št. 3.
Največja zaloga moških, damskih otročjih in pristnih gorskih čevljev. Elegančna in jako skrbna izvršitev po vseh cenah.
Najprirežnejši čevlji sedanjosti.

Za birmance

priporoča

»Angleško skladišče oblek«, O. Bernatovič,
Ljubljana, Mestni trg št. 5.

obleke, klobuke in slamnike za dečke, kakor tudi obleke za deklice.

Velikanska izbira izgotovljenih oblek za gospode in najnovejša konfekcija za dame.

FR. P. ZAJEC
Ljubljana Stari trg 9 Ljubljana
priporoča kot prvi slovenski izprašani in oblastveno koncesijonirani optik in strokovnjak svoj optični zavod.

Dalnogled, toplemere, in zrakomere vseh vrst.
Očala, ščipalniki natančno po zdravniškem receptu.
Cenike pošiljam na zahtevo zastoj in poštne prosto.

Simon Praprotnik
stavbeni in pohištveni mizar
V Ljubljani, Jenkova ulica št. 7.

priporoča p n. odjemalcem (posebno že onim v južnejših krajih) svojo veliko zalogo

lomar za led

v poljubnih velikostih za pivovarne, restavracije, trgovine, delikatesne trgovine itd. 218

Cene najnižje. Postrežba točna.
Ceniki zastoj in poštne prosto.

Modistinja

Minka Horvat
Ljubljana, Stari trg
priporoča cenjenim damam vsakovrstne

slamnike

po najnižjih cenah. Sprejema tudi vsa popravila ter jih izvršuje točno in najceneje.

Za obilen obisk se priporoča 195

Minka Horvat.

— Kralj je v Parizu! je ponovil Passavant oficirjeve besede, kakor človek, ki je naglo poklican iz trdnega spanca. Zrl je par hipov brezumno v oficirja, kateremu je takoj vstala čudna sumnja. Ali ni človek pred njim burkundski ogleduh? Že se je obrnil proti straži in ji hotel dati ukaz, ko je Passavant zopet z veliko muko vprašal:

— Torej ni prišel kralj in z njim v nosilnici gospodična Champdivers, z močnim oboženim spremstvom na ta grad?

— Gospod, je odgovoril oficir, v gradu je le plemenita vdova, ki so ji zavratno ubili moža in to plemstvo, ki se je zbralo, da maščuje veliki zločin.

— Zahvaljujem se vam za pojasnilo, ga je hipoma prekinil Passavant, kakor da bi se nečesa domislil. Ali bi pa mogel biti vzprejet od plemenite gospe orleanske? Hotel sem govoriti s kraljem, o katerem so mi povedali, da je tu radi uboja visokosti njegovega brata. Poslužiti bi pa mogel z dragoceno izpovedjo v tem slučaju morebiti plemeniti gospe?

Kaj je hotel Passavant s temi besedami? Ali se je vrgel hote smrti v naročje? Kralja ni bilo v gradu niti Odette niti nikogar! Je-li on vzrok vsemu temu s svojo zamudo? Ali še ni zadosti grenka kupa njegovega trpljenja?

Oficir je pozorno motril plemiča, hotečega k žalujoči vdovi.

— Gospod, se je končno udal, videč Hardyjevo odločnost. Ako je resnica, kar pravite, vas pošilja sama božja roka. Veliko uslugo napravite njej in grofu d' Armagnac. Ali ste mogoče slišali govoriti o Passavantu?

od lakote, da se je komaj še držal po koncu. Postreglo mu je brhko dekle, kateri je plemič ponudil za račun dragoceno zaponko, ki jo je dobil po izhodu iz hidelonske ječe zaeno z novo obleko od kraljeve radodarnosti. Zaponka je daleč presevala ceno použitega in dekle mu je do vrha nabasalo malho z živili zanj in z ovsem za konja. Ko je proti večeru razjahal v gozdu in sklenil prenočiti v drvarski bajti, je našel med mesom in prepečenci tudi — zaponko. Lačni in lepi plemič je našel milost v očeh mlade ostarice. Passavant se je nad najdbo neizrekljivo razveselil, zakaj kljub temu, da je hotel uničiti in izbrisati slehrni spomin, ki ga je vezal na kratke, ali prelestne sanje zadnjih dni, je bila zavest srečnih trenutkov še prisilna v njem, da bi jo mogel nasilno potlačiti v svojih mislih. S krvavečim srcem je bil dal zaponko in z radostjo jo je zopet vzprejel ... Njegova pot je šla skozi mestece Villiers-Cotterets, kjer je bila izpostavljena in rešena Roselys, vedno naprej po lesih in poljih, ki so se grbančila v pritiskajoči zimi. Okolica mu je postajala neznana in go ga je proti večeru prehitela hitra noč med prastarimi hrasti, se je moral zateči po smer k bližnji ogljarski koči. Povedali so mu, da se nahaja za gozdom vas Poliard in da od tod ni daleč do gradu vojvode Orleanskega. Passavant je z veseljem vzprejel ponujeno prenočišče, ali celo noč ni zatisnil očesa. Njegove zavesti se je polotila bolestna napetost in do zore je trpel in se skušal rešiti strašne mreže, v katero se je zapletal s slehrnim gibom nove misli čimdalje neresljivejši, čimdalje opasnejši.

Stanovanje

z dvema sobama in pritliklinami se išče za mesec avgust. (Eventuelno z vrhom)

Ponudbe sprejema „Prva anončna pisarna“ v Ljubljani. 359

Apno

priznana najboljša kakovosti priporoča
FRANC WEINBERGER
posestnik apnenic v Zagorju ob Savi.

Učiteljska tiskarna

priporoča v nakup vsemu učitelstvu, vsem učiteljskim društvom in vsem okraj. učiteljskim knjižnicam

po vsebini in opremi krasno
Ganglovo knjigo:

Beli rojaki.

Elegantno vezana knjiga stane 3 K, — broširana 2 K 60 vln., s poštnino 26 vinarjev več.

Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

„Učiteljska tiskarna“

v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica šte. 8

je najmoderneje urejena in opremljena za tisk vsakovrstnih tiskovin: knjig, brošur, urad. tiskovin, not, lepakov, vizitk, in kuvert.

Litografija. - Stereotipija. - Najmoderneje črke in okraski. Tisk v različnih barvah. Najfinejša izvršitev. Solidna in točna postrežba.

„DAN“ se prodaja

v Ljubljani v sledečih tobakarnah:

JUŽNI KOLODVOR, na peronu.
DRŽAVNI KOLODVOR.
BLAŽ, Dunajska cesta.
SEVER, Krakovski nasip.
PICHLER, Kongresni trg.
ČESARK, Šelenburgova ulica.
DOLENC, Prešernova ulica.
FUCHS, Marije Terezije cesta.
MRZLIKAR, Sodna ulica.
ŠUBIC, Miklošičeva cesta.
ZUPANČIČ, Kolodvorska ulica.
PIRNAT, Kolodvorska ulica.
ŠENK, Resljeva cesta.
KOTNIK, Šiška.
TIVOLI, na žel. prel. pri Nar. domu.
KOŠIR, Hilšerjeva ulica.
STIENE, Valvazorjev trg.
SUŠNIK, Rimska cesta.
UŠENIČNIK, Židovska ulica.
KLEINSTFIN, Jurčičev trg.
KRIŽAJ, Sp. Šiška.
WISIAK, Gosposka ulica.
KUSTRIN, Breg.
TENENTE, Gradaška ulica.
VELKAVRH, Sv. Jakoba trg.
SITAR, Florjanska ulica.
BLAZNIK, Stari trg.
NAGODE, Mestni trg.
KANC, Sv. Petra cesta.
TREO, Sv. Petra cesta.
KUŠAR, Sv. Petra cesta.
PODBOJ, Sv. Petra cesta.
ELSNER, Kopitarjeva ulica.
BIZJAK, Bohoričeva ulica.
REMŽGAR, Zelena jama.
SVETEK, Zaloška cesta.
KLANŠEK, Tržaška cesta.
JEZERSEK, Zaloška cesta.
LIKAR, Glince.
STRKOVIČ, Dunajska cesta.
STRAVS, Škofja ulica.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 8,000.000. K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Priporočilo!

Pri nakupovanju suhih in oljnatih barv, lakov, firnežev i. t. d. se obrnite na domačo tvrdko

Premrl & Jančar v Ljubljani.

Prodaja na drobno in debelo. — V zalogi so krasne fasadne barve.

Tovarna: Kolodvorska ulica 18 in Dunajska cesta 20.

Zahtevajte vzorce in cenik.

Pozor! Botri in botrice! Pozor!

Najcenejši in najugodnejši nakup za birmanska darila je edinole pri

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg 9.

Brez prisiljevanja za nakup si lahko vsakdo ogleda mojo bogato zalogo najboljših švicarskih ur za gospode in za dame, tudi z briljanti, verižice, zapestnice, uhane, kakor tudi drugo zlatnino in srebrnino.

Niklasta moška ura . . . K 3-80	srebrna dolga verižica za
Srebrna damska ura . . . K 7-—	dame K 3-—
Srebrna moška ura . . . K 7-—	srebrna moška verižica K 2-30
14-kar. zlata damska ura K 22-—	uhani, zlato na srebro . K —95
14-kar. zlata moška ura K 44-—	14-kar. zlati uhani . . K 3-50

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1911: 614.5 milijonov kron.

Stanje hranilnih vlog nad 42,000.000 K. Rezervni zaklad nad 1,300.000 K.

Sprejema vloge vsak delavnik. Sprejema tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov. Obrestuje po

4 1/4 %

brez odbitka. — Za vloge jamči rezervni zaklad hranilnice in mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in z vso davčno močjo.

Poslovanje nadzoruje c. kr. deželna vlada.

Izključena je vsaka špekulacija in izguba vloženega denarja.

Posoja na zemljišča in poslopja proti 5% obrestim in najmanj 1/2% amortizacije. Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.

Posoja tudi na menice in vrednostne papirje.

Tako je ležal dolgo noč, le par streljajev oddaljen od gradu ubitega Orleansca, od trdnjave Pierrefonds, novega bivališča kralja in Odette! Katera sila ga je privedla k vznožju njegove velike usode, katera roka je vodila njegovega konja, da ga je prinesel pred obličje tistega, kar ga je obsodilo na smrt in mu kaniilo prerezati mlado vlakno njegovega življenja? Ali Passavant se ni trudil s tem vprašani: čutil je le bližino nje in kralja, v njegovo kri in zavednost je bila vsesana njegova strašna brezčastnost pred obema in tisoč in tisočkrat si je zakričal: vstani, beži proč od tukaj nesrečnež, beži, beži... Skušal je vstati, ali glava mu je bila kakor iz svinca in udje težki kakor iz litega železa. Ležal je in ni se mogel premakniti niti giniti z rokami, moreča sila ga je težila preko celega njegovega trupla. Ko je napočil dan, so ga našli ogljarji težko hropečega, vnetih oči in mrmrajočega nerazumljive besede. Bližal se je trenotek odločitve in napetost je dosegala vrhunec. Vlili so mu žganja v usta in ga postavili na noge. Sveži jutranji zrak, ki je zavel skozi odprano odprtino v zaduhlo kočjo mu je pomiril živce; zahvalivši se za gostoljubnost, je začel počasi stopati iz gozdov, vodeč konja za povodec. Prepustil se je popolnoma instinktu, da ga povede, kamor mu je bilo usojeno. Previdno se je začel spuščati po strmih voljarskem porobku nizdol in skoro je došel mimo par siromašnih bajt in mimo ribnika, ki se je v današnjih časih povzpelo do jezera, k vznožju ponosne pečine, na kateri je sokolsko gneznil trdni grad, moleč proti nebu nebroj stolpov,

stolpičev in konic.

Brez oklevanja je začel stopati po strmi, stezici, pustivši konja pri poslednji koči, proti trdnjavi. Most je bil položen. Plemič ga je prekorail brez zadržke. Ničesar ni pričalo, da bi bila trdnjava na kak način varovana; vse se je zdelo navadno in v redu. Ko pa je došel k drugemu okopu, ga je ustavila pri vratih lokostrelska straža grofa d' Armagnac-a. Skozi široko odprti vhod je zapazil prostorno dvorišče z gotičnim hodnikom, par širokih stopnišč, poslopja, zidana iz orjaških rezanih kamnov, na dvorišču samem pa zbranih po gruclah okoli tristo do zob oboroženih plemičev. Mirni vtis se je moral pri tem pogledu namah umakniti veselemu vojnemu razpoloženju, ki ga je kazalo dvorišče. Nekaj zbranih vojščakov je nosilo odznake ubitega gospodarja, večina njih pa bele šerpe, ki so pomenjale armanjaško pripadništvo. Oficir je stopil k vhodu in uljudno vprašal Passavanta, kaj da želi.

— Želim govoriti s kraljem! je dejal Passavant. Ali je mogoče?

Sam ni vedel, kaj zahteva. Rekel je, ker je moral nekaj reči. Zopet je začutil, da se ga polasča čudno stanje, kajti srce mu je burno utripalo in zdelo se mu je, da je steklo po žilah razbeljeno železo. Presunljivo je uprl v oficirja oči in mu hotel iz lica prebrati odgovor.

— S kraljem želite govoriti? se je začudil oficir in ga nezaupno pogledal. Prijatelj, ne šalite se, ker bilo bi malo na mestu, razdirati prazne besede. Govorite, kaj želite. Kralj je v Parizu!

Ker se pride dandanes pri hudi konkurenci do denarja le potom

dobre reklame

svetujemo vsem, ki hočejo kaj kupiti ali prodati, ali ki iščejo službe, da naj inserirajo v izbornem in zelo razširjenem slovenskem ne-
odvisnem dnevniku

„DAN“

ker ima to inseriranje gotov uspeh.

Oglase za „DAN“ sprejema po najnižjih cenah „Prva anončna pisarna“ v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 8, katera daje radevolje tudi vse za to potrebne informacije.